Errico Malatesta

Οι αναρχικοί έχουν ξεχάσει τις αρχές τους

Με τον κίνδυνο να θεωρηθώ απλοϊκός, ομολογώ ότι δεν θα πίστευα ποτέ ότι οι σοσιαλιστές -ακόμη και οι σοσιαλδημοκράτες- θα χειροκροτούσαν και θα συμμετείχαν εθελοντικά, είτε στο πλευρό των Γερμανών είτε των συμμάχων, σε έναν πόλεμο σαν αυτόν που καταστρέφει σήμερα την Ευρώπη. Αλλά τι να πούμε όταν το ίδιο κάνουν οι Αναρχικοί - όχι πολυάριθμοι, είναι αλήθεια, αλλά έχοντας ανάμεσά τους συντρόφους που αγαπάμε και σεβόμαστε περισσότερο;

Λέγεται ότι η παρούσα κατάσταση δείχνει τη χρεοκοπία της " φόρμουλας μας" -δηλαδή των αρχών μας- και ότι θα πρέπει να τις αναθεωρήσουμε.

Σε γενικές γραμμές, κάθε φόρμουλα πρέπει να αναθεωρείται όποτε αποδεικνύεται ανεπαρκής όταν έρχεται σε επαφή με την πραγματικότητα- αλλά αυτό δεν συμβαίνει σήμερα, όταν η χρεοκοπία δεν προέρχεται από την ανεπάρκεια της φόρμουλας μας, αλλά από το γεγονός ότι αυτή έχει ξεχαστεί και προδοθεί.

Ας επιστρέψουμε στις αρχές μας.

Δεν είμαι "ειρηνιστής". Αγωνίζομαι, όπως όλοι μας, για τον θρίαμβο της ειρήνης και της αδελφοσύνης μεταξύ όλων των ανθρώπων. Αλλά γνωρίζω ότι η επιθυμία να μην πολεμήσουμε μπορεί να εκπληρωθεί μόνο όταν καμία πλευρά δεν το θέλει, και ότι όσο θα βρίσκονται άνθρωποι που θέλουν να παραβιάζουν τις ελευθερίες των άλλων, αυτοί οι άλλοι οφείλουν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους αν δεν επιθυμούν να χτυπιούνται αιώνια.

Και γνωρίζω επίσης ότι η επίθεση είναι συχνά το καλύτερο, ή το μόνο, αποτελεσματικό μέσο για να υπερασπιστεί κανείς τον εαυτό του.

Εξάλλου, πιστεύω ότι οι καταπιεσμένοι βρίσκονται πάντα σε κατάσταση νόμιμης αυτοάμυνας και έχουν πάντα το δικαίωμα να επιτίθενται στους καταπιεστές. Παραδέχομαι, επομένως, ότι υπάρχουν πόλεμοι που είναι αναγκαίοι, ιεροί πόλεμοι: και αυτοί είναι πόλεμοι απελευθέρωσης, όπως είναι γενικά οι "εμφύλιοι πόλεμοι" -δηλαδή οι επαναστάσεις.

Αλλά τι κοινό έχει ο σημερινός πόλεμος με την ανθρώπινη χειραφέτηση, που είναι ο σκοπός μας;

Σήμερα ακούμε τους σοσιαλιστές να βρίσκονται στην αιχμή, όπως κάθε αστός, της "Γαλλίας" ή της "Γερμανίας" και άλλων πολιτικών και εθνικών συσσωματώσεων -αποτελεσμάτων ιστορικών αγώνων- ως ομοιογενείς εθνογραφικές μονάδες, καθεμιά από τις οποίες έχει τα δικά της συμφέροντα, επιδιώξεις και αποστολή, σε αντίθεση με τα συμφέροντα, τις επιδιώξεις και μια αποστολή αντίπαλων μονάδων. Αυτό μπορεί να ισχύει σχετικά, όσο οι καταπιεσμένοι, και κυρίως οι εργάτες, δεν έχουν αυτοσυνείδηση, δεν αναγνωρίζουν την αδικία των καταπιεστών τους.

Υπάρχει, λοιπόν, μόνο η κυρίαρχη τάξη που μετράει- και αυτή η τάξη, λόγω της επιθυμίας της να διατηρήσει και να διευρύνει την εξουσία της, ακόμη και τις προκαταλήψεις της και τις ιδέες της, μπορεί να θεωρεί βολικό να διεγείρει φυλετικές φιλοδοξίες και μίσος και να στείλει το έθνος της, το κοπάδι της, εναντίον "ξένων" χωρών, με σκοπό να τις απελευθερώσει από τους σημερινούς καταπιεστές τους και να τις υποτάξει στη δική της πολιτική οικονομική κυριαρχία.

Αλλά η αποστολή όσων, όπως εμείς, επιθυμούν το τέλος κάθε καταπίεσης και κάθε εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, είναι να αφυπνίσουν τη συνείδηση του ανταγωνισμού των συμφερόντων μεταξύ κυριαρχούντων και κυριαρχούμενων, μεταξύ εκμεταλλευτών και εργαζομένων, και να αναπτύξουν την ταξική πάλη μέσα σε κάθε χώρα και την αλληλεγγύη μεταξύ όλων των εργαζομένων πέρα από τα σύνορα, ενάντια σε κάθε προκατάληψη και κάθε πάθος είτε φυλής είτε εθνικότητας.

Και αυτό κάναμε πάντα. Πάντα κηρύσσαμε ότι οι εργάτες όλων των χωρών είναι αδέλφια και ότι ο εχθρός -ο "ξένος"- είναι ο εκμεταλλευτής, είτε γεννήθηκε κοντά μας είτε σε μια μακρινή χώρα, είτε μιλάει την ίδια γλώσσα είτε οποιαδήποτε άλλη.

Πάντα επιλέγαμε τους φίλους μας, τους συμπολεμιστές μας, καθώς και τους εχθρούς μας, λόγω των ιδεών που πρεσβεύουν και της θέσης που κατέχουν στον κοινωνικό αγώνα, και ποτέ για λόγους φυλής ή εθνικότητας.

Πολεμήσαμε πάντα ενάντια στον πατριωτισμό, ο οποίος είναι επιβίωση του παρελθόντος και εξυπηρετεί καλά τα συμφέροντα των καταπιεστών- και ήμασταν περήφανοι που ήμασταν διεθνιστές, όχι μόνο στα λόγια, αλλά και με τα βαθιά συναισθήματα της ψυχής μας.

Και τώρα που οι πιο φρικτές συνέπειες της καπιταλιστικής και κρατικής κυριαρχίας θα έπρεπε να δείξουν, ακόμα και στους τυφλούς, ότι είχαμε δίκιο, οι περισσότεροι σοσιαλιστές και πολλοί αναρχικοί στις εμπόλεμες χώρες συνδέονται με τις κυβερνήσεις και την αστική τάξη των αντίστοιχων χωρών τους, ξεχνώντας το σοσιαλισμό, την ταξική πάλη, τη διεθνή αδελφοσύνη και τα υπόλοιπα.

Τι κατάντια!

Είναι πιθανόν τα σημερινά γεγονότα να έχουν δείξει ότι τα εθνικά αισθήματα είναι πιο ζωντανά, ενώ τα αισθήματα της διεθνούς αδελφοσύνης είναι λιγότερο ριζωμένα, απ' ό,τι νομίζαμε- αλλά αυτό θα πρέπει να είναι ένας ακόμη λόγος για να εντείνουμε, όχι να εγκαταλείψουμε, την αντιπατριωτική μας προπαγάνδα. Τα γεγονότα αυτά δείχνουν επίσης ότι στη Γαλλία, για παράδειγμα, το θρησκευτικό συναίσθημα είναι ισχυρότερο και οι ιερείς έχουν μεγαλύτερη επιρροή απ' ό,τι φανταζόμασταν. Είναι αυτός ένας λόγος για τη μεταστροφή μας στον Ρωμαιοκαθολικισμό;

Καταλαβαίνω ότι μπορεί να προκύψουν περιστάσεις εξαιτίας των οποίων η βοήθεια όλων είναι απαραίτητη για τη γενική ευημερία: όπως μια επιδημία, ένας σεισμός, μια εισβολή βαρβάρων, οι οποίοι σκοτώνουν και καταστρέφουν ό,τι πέφτει στα χέρια τους. Σε μια τέτοια περίπτωση η ταξική πάλη, οι διαφορές κοινωνικής θέσης πρέπει να ξεχαστούν, και πρέπει να γίνει κοινός αγώνας ενάντια στον κοινό κίνδυνο- αλλά υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι διαφορές ξεχνιούνται και από τις δύο πλευρές.

Αν κάποιος βρίσκεται στη φυλακή κατά τη διάρκεια ενός σεισμού και υπάρχει κίνδυνος να συνθλιβεί μέχρι θανάτου, είναι καθήκον μας να σώσουμε τους πάντες, ακόμη και τους δεσμοφύλακες - υπό τον όρο ότι οι δεσμοφύλακες θα ξεκινήσουν ανοίγοντας τις πόρτες της φυλακής. Αλλά αν οι δεσμοφύλακες λάβουν όλες τις προφυλάξεις για την ασφαλή φύλαξη των φυλακισμένων κατά τη διάρκεια και μετά την καταστροφή, τότε είναι καθήκον των φυλακισμένων απέναντι στον εαυτό τους, καθώς και απέναντι στους συντρόφους τους στην αιχμαλωσία, να αφήσουν τους δεσμοφύλακες στις δυσκολίες τους και να επωφεληθούν από την ευκαιρία για να σωθούν οι ίδιοι.

Αν, όταν ξένοι στρατιώτες εισβάλλουν στο ιερό έδαφος της Πατρίδας, η προνομιούχος τάξη παραιτηθεί από τα προνόμιά της και ενεργήσει έτσι ώστε η "Πατρίδα" να γίνει πραγματικά κοινή ιδιοκτησία όλων των κατοίκων, τότε θα ήταν σωστό να πολεμήσουν όλοι εναντίον των εισβολέων.

Αλλά αν οι βασιλιάδες επιθυμούν να παραμείνουν βασιλιάδες, και οι γαιοκτήμονες με το να νοιάζονται για τα εδάφη και τα σπίτια τους, και οι έμποροι επιθυμούν να φροντίζουν για τα εμπορεύματά τους, και μάλιστα να τα πωλούν σε υψηλότερη τιμή, τότε οι εργάτες, οι Σοσιαλιστές και οι Αναρχικοί, θα πρέπει να τους αφήσουν στην τύχη τους, ενώ οι ίδιοι θα πρέπει να είναι σε επιφυλακή για μια ευκαιρία να απαλλαγούν από τους καταπιεστές μέσα στη χώρα, καθώς και από εκείνους που έρχονται από έξω.

Υπό όλες τις συνθήκες, είναι καθήκον των Σοσιαλιστών, και ιδιαίτερα των Αναρχικών, να κάνουν ό,τι μπορεί να αποδυναμώσει το κράτος και την καπιταλιστική τάξη, και να θεωρούν ως μοναδικό οδηγό της συμπεριφοράς τους το συμφέρον του σοσιαλισμού- ή, αν είναι υλικά αδύναμοι να δράσουν αποτελεσματικά για τον δικό τους σκοπό, τουλάχιστον να αρνηθούν κάθε εθελοντική βοήθεια στον σκοπό του εχθρού, και να παραμερίσουν για να σώσουν τουλάχιστον τις αρχές τους - που σημαίνει να σώσουν το μέλλον.

Όλα όσα μόλις είπα είναι θεωρία, και ίσως γίνονται αποδεκτά, θεωρητικά, από τους περισσότερους από εκείνους που, στην πράξη, κάνουν ακριβώς το αντίθετο. Πώς, λοιπόν, θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην παρούσα κατάσταση; Τι πρέπει να κάνουμε, τι πρέπει να επιθυμούμε, προς το συμφέρον της υπόθεσής μας;

Λέγεται, σ' αυτή την πλευρά του Ρήνου, ότι η νίκη των Συμμάχων θα ήταν το τέλος του μιλιταρισμού, ο θρίαμβος του πολιτισμού, της διεθνούς δικαιοσύνης κ.λπ. Το ίδιο λέγεται και στην άλλη πλευρά των συνόρων για μια γερμανική νίκη.

Προσωπικά, κρίνοντας στην πραγματική τους αξία το "τρελό σκυλί" του Βερολίνου και τον "γέρο δήμιο" της Βιέννης, δεν έχω μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον αιμοσταγή Τσάρο, ούτε στους Άγγλους διπλωμάτες που καταπιέζουν την Ινδία, που πρόδωσαν την Περσία, που συνέτριψαν τις δημοκρατίες των Μπόερς, ούτε στη γαλλική αστική τάξη, που σφαγιάζει τους ιθαγενείς του Μαρόκου, ούτε σε εκείνους του Βελγίου, που επέτρεψαν τις θηριωδίες του Κονγκό και επωφελήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από αυτές - και θυμίζω μόνο μερικές από τις ατασθαλίες τους, τυχαία παρμένες, για να μην αναφέρω τι κάνουν όλες οι κυβερνήσεις και όλες οι καπιταλιστικές τάξεις εναντίον των εργατών και των επαναστατών στις χώρες τους.

Κατά τη γνώμη μου, η νίκη της Γερμανίας θα σήμαινε σίγουρα τον θρίαμβο του μιλιταρισμού και της αντίδρασης- αλλά ο θρίαμβος των Συμμάχων θα σήμαινε μια ρωσοαγγλική κυριαρχία στην Ευρώπη και στην Ασία, επιστράτευση και ανάπτυξη του μιλιταριστικού πνεύματος στην Αγγλία, και μια Κληρική και ίσως Μοναρχική αντίδραση στη Γαλλία.

Άλλωστε, κατά τη γνώμη μου, είναι πολύ πιθανό να μην υπάρξει οριστική νίκη από καμία πλευρά. Μετά από έναν μακρύ πόλεμο, μια τεράστια απώλεια ζωών και πλούτου, και οι δύο πλευρές θα έχουν εξαντληθεί, θα επιτευχθεί κάποιου είδους ειρήνη, αφήνοντας όλα τα ζητήματα ανοιχτά, προετοιμάζοντας έτσι έναν νέο πόλεμο πιο δολοφονικό από τον σημερινό.

Η μόνη ελπίδα είναι η επανάσταση- και καθώς θεωρώ ότι από την ηττημένη Γερμανία είναι που κατά πάσα πιθανότητα, λόγω της παρούσας κατάστασης των πραγμάτων, θα ξεσπάσει η επανάσταση, γι' αυτό το λόγο -και μόνο γι' αυτό το λόγο- εύχομαι την ήττα της Γερμανίας.

Μπορεί, βέβαια, να κάνω λάθος στην εκτίμηση της πραγματικής θέσης. Αλλά αυτό που φαίνεται να είναι στοιχειώδες και θεμελιώδες για όλους τους σοσιαλιστές (αναρχικούς ή άλλους) είναι ότι είναι απαραίτητο να μείνουμε έξω από κάθε είδους συμβιβασμό με τις κυβερνήσεις και τις κυρίαρχες τάξεις, έτσι ώστε να είμαστε σε θέση να επωφεληθούμε από κάθε ευκαιρία που μπορεί να παρουσιαστεί και σε κάθε περίπτωση, να είμαστε σε θέση να επανεκκινήσουμε και να συνεχίσουμε τις επαναστατικές μας προετοιμασίες και την προπαγάνδα μας.

E. MALATESTA

FREEDOM, Νοέμβριος 1914

Πρωτότυπο κείμενο:

https://theanarchistlibrary.org/library/errico-malatesta-anarchists-have-forgotten-their-principles